

י"א בתמוז תשע"ז, 5.7.2017

גיליון מס' 566

פרשת בלק

מה טבו אהליך יעקב

מאת הרב אורי לפשיץ, מירת צבי

* מוקדש לאנשי טירת צבי לרגל חג ה-80

פרשת בלק כוללת בתוכה כמה מהברכות היפות ששם הקב"ה בפיו של בלעם, וביניהן פסוק שנכלל בתפילת השחרית בכל יום: **מה טבו אהליך יעקב משכנתך ישראל** (כד,ה).

בביאור ברכה זו, כתבו חכמים שהדברים נאמרו על רקע התבוננותו של בלעם על מחנה ישראל, המתואר כמה פסוקים קודם לפסוק זה: **וישא בלעם את עיניו וירא את ישראל שכן לשבטיו ותהי עליו רוח א-לוהים** (כד,ב). נראה פשוט שאחרי שראה בלעם את עם ישראל **שכן לשבטיו**, נחה עליו רוח א-לוהים, וממילא יכול היה לראות באותן 'משכנות', באותם אוהלים, את הטוב שכל כך הפעים אותו.

המלבי"ם, (הרב מאיר ליבוש בן ר' יחיאל מיכל וייזר) מציע שהסיבה שנחה עליו אותה רוח במקרה זה קשורה היתה ליכולתו לראות את כל עם ישראל, את כל השבטים כולם: 'לא כמו בפעמים הראשונים שראה רק מקצת מהם, אולם כאשר ראה את כלל העם כמו שהם שוכנים... על ידי כך ותהי עליו רוח א-לוהים'.

ראיית המכלול, העם כולו, על כל רבדיו וחלקיו, היא המביאה לאותה רוח, והיא המביאה את בלעם להתפעלות מהטוב שיש בעם ישראל, ומהשכינה השורה בתוכם. המבט החלקי מועד להטיה, ליחסיות, לחוסר פרופורציה. רק המבט התופס את כל השבטים כולם יכול להיות מבט שמביא רוח, ושמביא עין טובה ותשומת לב לאיכות המצטברת מהתצרף (פאזל) הגדול.

לצד זאת, תיארו חכמים את מה שראה בלעם כמאפיין של אהלי בני ישראל: 'ראה שלא היו פתחיהן של ישראל מכוונים זה לזה, אלא כל פתח היה פתוח אחרי אהל חבירו, כדי שלא יסתכל כל אחד ואחד מהם בביתו של חבירו'.

על פי מדרש זה מה שראה בלעם הוא את הפרטיות והצניעות, את הכבוד שרחש כל אחד לחברו, את הפסיפס הגדול והצבעוני של אהלי בני ישראל במדבר, כאשר כל אחד שומר על עצמו מלפלוש למרחב של הזולת. זוהי חברה שמעלה על נס את הייחודיות והמיוחדות של כל אחד, את המוסר שבשמירת הגבול שבין משפחה למשפחה, ושהצניעות והטהרה מנחות אותה בדרכה הארוכה במדבר.

מדרש אחר מזהה את 'אהלי יעקב' בעקבות תיאורו של יעקב כ'איש תם יושב אהלים', כאהלי הלימוד, בתי המדרש בהם לומדים תורה, בכל שבט ושבט.

שלושת היבטים אלו שראה בלעם, משלימים ומפרים זה את זה. מחד – מבט שלם, כולל, רחב, המשלב את כלל השבטים והאוהלים לכלל מצג אחד אחדותי וקיבוצי, של 'בני ישראל', ודווקא מתוך גיוונו וריבוי מוצא את רוח א-לוהים שבו.

לצד זאת, לקיחת אחריות של כל אחד ואחד על עצמו, שלא לחדור למרחב של הזולת, שלא להפר את האיזון שבין שיתוף לפרטיות, שלא לפגוע במרקם השונה המאפיין כל משפחה, וממילא לכבד ולהסתיר את מה שאינו ראוי להיחשף.

ובתוך כל זה, מחיה לימוד התורה את ההתנהגות הציבורית והחברתית, מאיר את המקומות הפרטיים והכלליים גם יחד, ומתגוון בעצמו מהעושר של השבטים השונים ומהצניעות והנבדלות של כל אחד. כך שורה רוח א-לוהים, כך טובים אהליך יעקב.

מי יתן ובימי חג כמו גם בימי שגרה, נמשיך להתברך בברכת 'מה טבו אהליך יעקב משקנתיד ישראל' - בהתכללות ובהשתלבות, בצניעות ובייחודיות, בתורה וברוח.

הרב אורי לפשיץ, רב קיבוץ מירת צבי, נשוי לעפרה ואב לשישה, מרכז תוכנית 'צירופים' בישיבת 'שיח יצחק'.

דף פרשת שבוע של הקיבוץ הדתי מופיע באתר הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il
כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il
ולרשום [subscribe](#) בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב [unsubscribe](#) בשורת הנושא.
תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il